

Course: Digital Financial Platforms and FinTech Systems

Lecture 5. Digital Banking Platforms and Open Banking

Lecturer: Polishchuk Inna, PhD.

Курс: Цифрові фінансові платформи та FinTech-системи

Лекція 5. Платформи цифрового банкінгу та Open Banking

Лектор: Поліщук Інна, PhD.

Зміст

Платформна модель цифрового банкінгу

Екосистема Open Banking

Управління згодою користувача та доступом до фінансових даних у цифровому банкінгу

Механізми обробки платіжних транзакцій у реальному часі

Цифровий клієнтський досвід у платформах Open Banking

Регуляторне середовище цифрового банкінгу та перспективи розвитку Open Banking до Open Finance

01

Платформна модель цифрового банкінгу

Source: developed by the author

У сучасних умовах цифрової трансформації фінансового сектору банківська діяльність дедалі частіше розглядається не лише як сукупність окремих послуг, а як цілісне **цифрове середовище взаємодії** між банком, клієнтом, партнерами та зовнішніми сервісами. Саме в цьому контексті формується **платформна модель цифрового банкінгу**, яка змінює традиційне уявлення про банк як про ізольовану фінансову установу [1].

Сутність платформного підходу полягає в переході від **продуктоцентричної моделі** до екосистемної моделі. У продуктоцентричній логіці банк зосереджується на створенні й продажу окремих фінансових продуктів – рахунків, депозитів, кредитів, карток. У платформній логіці основною цінністю стає не окремий продукт, а **організація середовища**, у якому користувач може отримувати комплексні рішення, комбінувати сервіси та взаємодіяти з різними постачальниками через один цифровий канал.

Щоб краще зрозуміти сутність платформної моделі, важливо розмежувати **поняття цифрового банку і банківської платформи.**

Цифровий банк – це банк, який надає послуги переважно через електронні канали. Натомість банківська платформа – це ширше поняття, яке означає, що банк не лише цифровізував власні сервіси, а й створив середовище для інтеграції сторонніх рішень, партнерських продуктів і зовнішніх цифрових учасників. Отже, не кожен цифровий банк є платформою, але кожна банківська платформа обов'язково має цифрову основу.

Ще однією суттєвою характеристикою є **клієнтоцентричність**. У платформній моделі банк будує цифрову взаємодію не навколо власної організаційної структури, а навколо життєвих сценаріїв клієнта.

Наприклад, користувач може не просто відкрити рахунок, а отримати пов'язаний із ним набір сервісів: платіжні інструменти, бюджетування, кредитний ліміт, страховий продукт, аналітику витрат і партнерські пропозиції. Таким чином, платформа поєднує окремі послуги в логічно завершений користувацький сценарій.

Для платформної моделі характерною є також відкритість. Йдеться не про повну відсутність меж, а про здатність системи взаємодіяти з зовнішніми учасниками через стандартизовані механізми доступу. Відкритість означає, що банк поступово переходить від замкненої моделі функціонування до логіки контрольованої взаємодії з партнерами та сторонніми цифровими розробниками. Саме ця риса згодом стала однією з концептуальних передумов розвитку **Open Banking**.

Другий етап пов'язаний із переходом до **цифрового банкінгу як сервісної моделі**. На цьому рівні банки почали не лише переносити послуги в онлайн-середовище, а й перебудовувати внутрішні процеси, автоматизувати обробку запитів, прискорювати прийняття рішень та створювати більш гнучкі цифрові продукти. Саме тут виникла потреба не просто у цифрових каналах, а в узгодженій сервісній структурі, яка могла б підтримувати швидкі зміни та інтеграцію нових функцій.

У платформній моделі змінюється і роль самого банку. Якщо у традиційній системі банк був передусім **власником продукту**, то в платформній системі він дедалі більше стає **архітектором взаємодії, оператором довіри та менеджером цифрового середовища**. Це означає, що його конкурентна перевага визначається не лише відсотковими ставками чи тарифами, а здатністю організувати зручне, безпечне й адаптивне середовище для користувача та партнерів.

Платформа цифрового банкінгу

```
graph TD; A[Платформа цифрового банкінгу] --> B[Модульність на першому місці]; B --> C[Підключайтесь повсюди]; C --> D[Даноорієнтованість]; D --> E[Клієнтоцентричність]; E --> F[Відкритість]; F --> G[Екосистемність]; F --> H[Масштабованість]; F --> I[Чинність]; G --> J[Цифрова взаємодія в єдиному середовищі]; H --> J; I --> J;
```

Модульність на першому місці

Підключайтесь повсюди

Даноорієнтованість

Клієнтоцентричність

Відкритість

Екосистемність

Масштабованість

Чинність

Цифрова взаємодія в єдиному середовищі

02

Екосистема Open Banking

Source: developed by the author

У сучасному цифровому фінансовому середовищі **Open Banking** розглядається не лише як технологічний механізм обміну даними, а як нова модель організації взаємодії між учасниками фінансового ринку. Його поява означає перехід від замкненого банківського середовища до відкритої системи, у межах якої різні суб'єкти можуть взаємодіяти через стандартизовані цифрові інтерфейси. Саме тому доцільно говорити не просто про окремі сервіси відкритого банкінгу, а про **екосистему Open Banking**, у якій кожен учасник виконує визначену функцію та створює спільну цифрову цінність [1-2].

Центральним елементом екосистеми залишаються **банки**. У моделі Open Banking банк не втрачає своєї базової ролі як фінансової установи, що веде рахунки, забезпечує збереження коштів, виконує платежі та несе відповідальність за захист клієнтських активів. Проте його функція розширюється: банк стає також **постачальником цифрового доступу**, який надає через стандартизовані інтерфейси можливість взаємодії із зовнішніми сервісами.

У загальному вигляді TPP-провайдери поділяються на дві основні категорії. Перша – це **AISP (Account Information Service Provider)**, тобто провайдери сервісів інформації про рахунок. Вони отримують доступ до банківських даних клієнта для формування агрегованого перегляду рахунків, аналітики витрат, фінансового планування або персоналізованих рекомендацій. Друга категорія – це **PISP (Payment Initiation Service Provider)**, тобто провайдери сервісів ініціювання платежу, які можуть запускати платіжну операцію від імені клієнта безпосередньо з його рахунку.

Роль клієнта в екосистемі Open Banking є подвійною. З одного боку, він виступає **користувачем сервісів**, які стають більш персоналізованими, зручними та інтегрованими. З іншого боку, він є **джерелом цифрового дозволу**, оскільки саме його згода відкриває можливість для взаємодії банку з TPP-провайдерами та іншими цифровими партнерами. У цьому полягає одна з принципових відмінностей Open Banking від традиційної банківської моделі: контроль над доступом до фінансової інформації дедалі більше переноситься в площину клієнтського рішення.

У такій екосистемі надзвичайно важливою є **взаємна довіра** між усіма учасниками. Банк повинен бути впевненим, що ТРР-провайдер діє в межах дозволених повноважень. Клієнт має розуміти, хто саме отримує доступ до його даних і з якою метою. Цифрові партнери повинні працювати в межах погоджених стандартів безпеки та сумісності. Тому Open Banking функціонує не як вільний хаотичний обмін інформацією, а як **керована мережа довіреної взаємодії**.

У структурі Open Banking важливу роль відіграють також **стандарти взаємодії**. Екосистема не може функціонувати ефективно, якщо кожен учасник працює за власними несумісними правилами. Саме тому критичне значення мають єдині підходи до структури запитів, автентифікації, підтвердження згоди клієнта, журналювання дій та управління доступом. У цьому сенсі стандарти виступають спільною мовою екосистеми, яка забезпечує її стабільність і передбачуваність.

Учасник екосистеми	Основна роль	Функція в Open Banking
Банк	Утримувач рахунків та інфраструктури	Надає доступ до даних і платіжних функцій, забезпечує безпеку та довіру
AISP-провайдер	Постачальник інформаційних сервісів	Агрегує дані з рахунків, формує аналітику та фінансові огляди
PISP-провайдер	Постачальник платіжних сервісів	Ініціює платіжні операції від імені клієнта
Клієнт	Власник даних і користувач сервісів	Надає згоду на доступ, обирає сервіси та управляє взаємодією
Цифровий партнер	Інтегратор прикладних рішень	Вбудовує фінансові функції у нефінансові сервіси та платформи

Source: developed by the author based on [1-5].

Важливо підкреслити, що Open Banking не зводиться лише до технічного відкриття банківських інтерфейсів. Його справжня цінність проявляється саме в тому, що він формує **екосистему спільного створення сервісів**, де різні учасники комбінують свої можливості. Банк надає довіру та інфраструктуру, ТРР – інноваційність і сервісну гнучкість, цифрові партнери – нові прикладні сценарії, а клієнт – право на дані та кінцеву оцінку корисності сервісу.

03

Управління згодою користувача та доступом до фінансових даних у цифровому банкінгу

Source: developed by the author

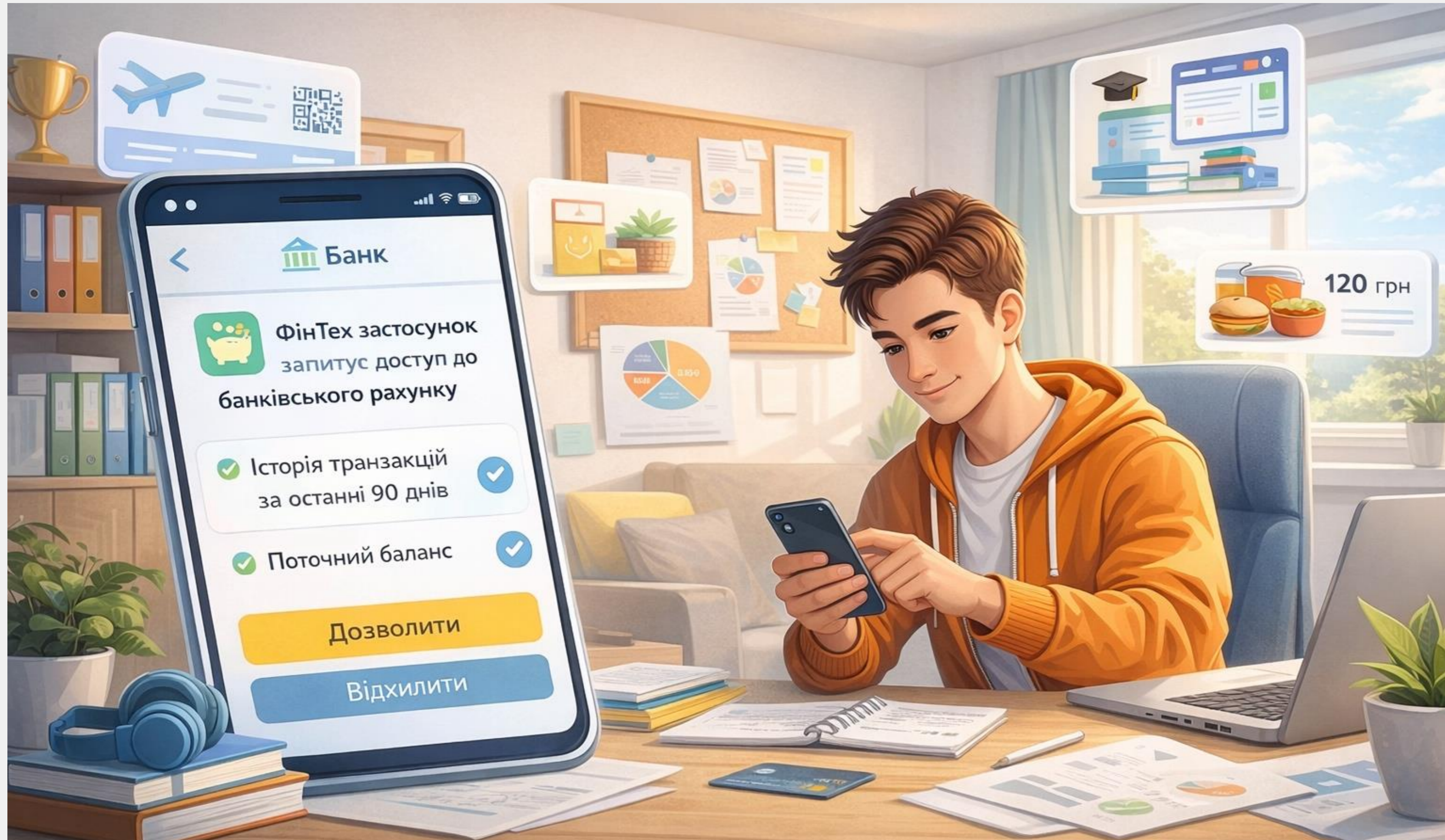
У сучасному цифровому банкінгу фінансові дані вже не є лише внутрішнім ресурсом банку, а виступають важливим елементом взаємодії між клієнтом, банком і зовнішніми сервісами. Саме тому особливого значення набуває **управління згодою користувача**, тобто механізм, за якого клієнт свідомо дозволяє або забороняє доступ до своєї фінансової інформації. У контексті **Open Banking** це є принциповою умовою, оскільки відкритість сервісів неможлива без чіткого контролю над тим, хто, з якою метою і на який час отримує доступ до даних [1-3].

У сучасній моделі цифрового банкінгу клієнт стає центральним суб'єктом управління доступом, а банк забезпечує технічну реалізацію та безпечне виконання цього рішення. Коректна згода повинна бути **конкретною, обмеженою в часі та прозорою.**

Це означає, що користувач має чітко розуміти, які саме дані відкриваються, хто їх отримає, для чого вони будуть використовуватися та протягом якого строку діятиме дозвіл.

Важливу роль у цій системі відіграє **принцип мінімально необхідного доступу**, за яким сервіс повинен отримувати лише ті дані, які реально потрібні для виконання конкретної функції. Управління згодою тісно пов'язане з **цифровою довірою**, адже користувач готовий ділитися фінансовими даними лише тоді, коли впевнений у прозорості, безпеці та передбачуваності сервісу. Водночас цей механізм має відповідати регуляторним вимогам щодо захисту персональної інформації, безпеки та відкритого банкінгу. .

Приклад для розуміння механізму згоди користувача

Source: developed by the author

Під час підключення цього сервісу до банківського рахунку користувачеві надсилається запит на надання згоди через механізм **Open Banking**. У запиті зазначається, що застосунок просить доступ лише до **історії транзакцій за останні 90 днів** і до **поточного залишку коштів на рахунку**. Водночас сервіс не запитує права на ініціювання платежів, не отримує доступу до кредитних продуктів і не може змінювати банківські налаштування користувача. У такій ситуації студент має можливість оцінити, чи відповідає обсяг запитуваних даних тій функції, яку реально виконує сервіс.

Якщо через певний час користувач перестає застосовувати цей сервіс або вирішує перейти до іншого застосунку, він повинен мати можливість у будь-який момент відкрити розділ активних дозволів у мобільному банкінгу та **відкликати раніше надану згоду**. Після цього зовнішній сервіс втрачає право на доступ до фінансових даних.

04

Цифровий клієнтський досвід у платформах Open Banking

Source: developed by the author

У сучасному фінансовому середовищі все більшого значення набуває не лише набір банківських послуг, а й те, як саме користувач взаємодіє з цими послугами у цифровому просторі. Саме тому в центрі розвитку платформ Open Banking опиняється цифровий **клієнтський досвід**, тобто сукупність вражень, дій, очікувань і результатів, які формуються в процесі використання відкритих банківських сервісів [4].

Однією з ключових характеристик такого досвіду є **безшовність взаємодії**. Під **безшовністю розуміють** такий стан цифрової взаємодії, коли перехід між різними сервісами, функціями й цифровими модулями відбувається для користувача логічно, плавно і без відчуття розриву між системами. Наприклад, клієнт може переглядати рахунки з кількох банків, аналізувати витрати, ініціювати платіж або отримувати фінансову рекомендацію без переходу між великою кількістю розрізнених інтерфейсів.

Не менш важливою є **персоналізація**. У контексті Open Banking **персоналізація цифрового досвіду** означає адаптацію інтерфейсу, сервісів, підказок, фінансових рекомендацій і сценаріїв обслуговування до індивідуальних характеристик користувача. Платформа може враховувати структуру доходів, типові витрати, частоту транзакцій, наявність регулярних платежів, фінансові цілі та попередню поведінку клієнта. Саме це дозволяє перетворити стандартний банківський сервіс на більш індивідуалізоване фінансове середовище.

Окремої уваги заслуговує **довіра до цифрового середовища**. Клієнтський досвід у відкритому банкінгу неможливий без упевненості користувача в тому, що його дані використовуються контрольовано, дозволи надано прозоро, а підключені сервіси діють у межах визначених прав. Тому позитивний досвід формується не лише завдяки зручності, а й завдяки відчуттю безпеки, передбачуваності та контролю.

У відкритому банкінгу великого значення набуває також **швидкість цифрової взаємодії**. Йдеться не лише про швидкість виконання платежу чи завантаження екрана, а про загальну часову ефективність користувацького сценарію. Якщо для підключення рахунку, підтвердження доступу, перегляду аналітики чи ініціювання операції потрібно занадто багато дій, навіть корисний сервіс буде сприйматися як незручний.

Складова клієнтського досвіду	Зміст	Практичне значення в Open Banking
Безшовність взаємодії	Плавний перехід між сервісами та функціями	Зменшує фрагментованість цифрового середовища
Єдина точка доступу	Централізований доступ до кількох фінансових сервісів	Спрощує керування рахунками та операціями
Агрегація рахунків	Об'єднання фінансової інформації з різних джерел	Дає цілісне бачення фінансового стану
Персоналізація	Адаптація сервісів до профілю користувача	Підвищує релевантність фінансових рішень
Проактивний сервіс	Автоматичні підказки та рекомендації	Допомагає користувачу діяти своєчасно
Прозорість і довіра	Зрозуміле управління доступом і даними	Підвищує готовність користуватися відкритими сервісами
Омніканальність	Узгоджена робота різних цифрових каналів	Формує цілісний досвід взаємодії
Сервіси з доданою вартістю	Додаткові аналітичні та прикладні функції	Розширюють практичну корисність платформи

Source: developed by the author based on [2-5].

Цікавим є те, що цифровий клієнтський досвід у платформах Open Banking можна розглядати як результат поєднання трьох компонентів.

Перший – технологічний, який визначає стабільність, швидкість і сумісність сервісів.

Другий – сервісний, який відображає логіку, корисність і структурованість користувацьких сценаріїв.

Третій – поведінковий, який пов'язаний із тим, як саме користувач сприймає цифрову взаємодію, наскільки вона є зрозумілою, зручною та такою, що відповідає його очікуванням.

05

Регуляторне середовище цифрового банкінгу та перспективи розвитку Open Banking до Open Finance

Source: developed by the author

У сучасному цифровому банкінгу розвиток технологій тісно пов'язаний із регуляторним середовищем, яке визначає правила взаємодії між банками, клієнтами, сторонніми сервісами та цифровими платформами. Воно охоплює правові норми, механізми нагляду, стандарти безпеки та процедури контролю, що забезпечують законність, прозорість і стабільність цифрових фінансових послуг. У цьому контексті регулювання є не перешкодою, а необхідною умовою довіри до банківських інновацій [5].

Регуляторне середовище цифрового банкінгу — це система правових, організаційних і технічних вимог, що регулюють надання банківських послуг у цифровій формі, порядок доступу до фінансових даних, кібербезпеку та захист користувача. Його головне завдання полягає у забезпеченні балансу між **інноваціями** та **безпекою**: з одного боку, створюються умови для розвитку нових сервісів і платформних рішень, а з іншого — обмежуються ризики несанкціонованого доступу до даних, непрозорого використання фінансової інформації та зниження захисту прав клієнта [4-5].

У процесі розвитку відкритого банкінгу формується ширша концепція — **Open Finance**. Якщо **Open Banking** стосується переважно доступу до платіжних рахунків і базових банківських сервісів, то Open Finance охоплює ширший обмін даними про кредити, заощадження, інвестиції, страхування та інші фінансові продукти.

Підсумок лекції

У лекції розглянуто **платформи цифрового банкінгу та Open Banking** як нову модель фінансової взаємодії, у якій банк функціонує не лише як постачальник послуг, а як цифрова платформа, що інтегрує сервіси, дані, зовнішніх провайдерів і клієнтів у єдиному середовищі.

Показано, що основою такої моделі є **платформність, екосистемна взаємодія, управління згодою користувача, цифровий клієнтський досвід і регуляторне забезпечення**. Саме поєднання цих елементів формує сучасну логіку відкритого банкінгу та створює умови для безпечного й зручного використання фінансових даних і сервісів.

Пропонована література

[1]. European Central Bank. How new bank business models are disrupting traditional banks. ECB Financial Stability Review, 2025.

Висвітлення цифрових банківських бізнес-моделей, трансформації банків у цифровому середовищі та еволюції банківських платформ.

[2]. Cambridge Centre for Alternative Finance. The Global State of Open Banking and Open Finance Report. University of Cambridge Judge Business School, 2024.

У звіті розглядаються глобальні моделі Open Banking/Open Finance, учасники екосистеми, підходи до управління та особливості взаємодії між банками, сторонніми провайдерами і користувачами.

[3]. World Bank. The Role of Consumer Consent in Open Banking. World Bank, 2021.

Це джерело безпосередньо присвячене механізмам consumer consent, протоколам доступу до даних і практичним підходам до організації згоди користувача в системах відкритого банкінгу.

Пропонована література

[4]. Open Banking Limited. Open Banking Impact Report. Open Banking Limited, 2024.

Звіт містить актуальні спостереження щодо практичного використання відкритого банкінгу, орієнтації на кінцевого користувача, розвитку сервісів і результатів для клієнтського досвіду.

[5]. World Bank. Key Considerations for Open Finance. World Bank, 2024.

Звіт містить аналіз переходу від Open Banking до Open Finance, регуляторних викликів, політичних підходів і перспектив формування ширшої відкритої фінансової екосистеми.

**Дякую за
увагу!**